

ΕΚΘΕΣΗ νο. 14/08

12^ο Εθνικό Συνέδριο
«Ενέργεια και Ανάπτυξη 2007»
Επισκόπηση και Συμπεράσματα

Ιανουάριος 2008

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ
ΝΟΤΙΟΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ

Αλεξ. Σούτσου 3, 106 71 Αθήνα
Τηλ.:210-3628457,3640278, Φαξ:210-3646144
E-mail secretariat@iene.gr, Web:www.iene.gr

Το 12^ο Εθνικό Συνέδριο «Ενέργεια και Ανάπτυξη 2007»

Οργανώθηκε από το
Ινστιτούτο Ενέργειας Νοτιοανατολικής Ευρώπης
και πραγματοποιήθηκε στην Αθήνα
στο Ευγενίδιο Ίδρυμα (24-25/10/2007)
στο πλαίσιο της Εβδομάδα Ενέργειας 22-26 Οκτωβρίου 2007

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

A. <u>Εισαγωγή</u>	4
1. Εβδομάδα Ενέργειας.....	4
2. «Ενέργεια και Ανάπτυξη 07».....	4
B. <u>Επισκόπηση Εργασιών Συνεδρίου</u>	6
1 ^η Συνεδρία.....	6
2 ^η Συνεδρία.....	13
3 ^η Συνεδρία.....	17
4 ^η Συνεδρία.....	18
5 ^η Συνεδρία.....	21
Γ. <u>Συμπεράσματα του 12^{ου} Εθνικού Συνεδρίου Ενέργειας «Ενέργεια και Ανάπτυξη '07»</u>	23

A. Εισαγωγή

1. Εβδομάδα Ενέργειας

Επ' ευκαιρία του ετήσιου εθνικού συνεδρίου για την ενέργεια, γνωστού ως «Ενέργεια και Ανάπτυξη», που πραγματοποιεί κάθε χρόνο το φθινόπωρο το IENE, οργανώθηκε φέτος για πρώτη φορά η «Εβδομάδα Ενέργειας». Μέσα από ημερίδες, εσπερίδες, ειδικές παρουσιάσεις, συνεντεύξεις τύπου και το ετήσιο συνέδριο «Ενέργεια και Ανάπτυξη», η «Εβδομάδα Ενέργειας» αποσκοπούσε στο να καλύψει όλες τις τελευταίες εξελίξεις στις αγορές ηλεκτρισμού, στερεών καυσίμων, πετρελαίου, φυσικού αερίου, καθώς και στους τομείς των Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας (ΑΠΕ), εξοικονόμησης ενέργειας και προστασίας του περιβάλλοντος, αλλά και σε πιο εξειδικευμένες περιοχές όπως τα φωτοβολταϊκά. Με την οργάνωση της 2^{ης} ετήσιας «Έκθεσης Ενεργειακών Τεχνολογιών», στην οποία έλαβαν μέρος αρκετές εταιρίες από την Ελλάδα και το εξωτερικό, δόθηκε ιδιαίτερη έμφαση στις νέες ενεργειακές τεχνολογίες που είναι φιλικές προς το περιβάλλον και οδηγούν στη βιώσιμη ανάπτυξη. Με ιδιαίτερη επιτυχία πραγματοποιήθηκαν, επίσης, η Ημερίδα Εφαρμογών Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας και το Workshop για τα Φωτοβολταϊκά Συστήματα.

Η «Εβδομάδα Ενέργειας» οργανώθηκε υπό την αιγίδα και με την ενεργό υποστήριξη του Υπουργείου Ανάπτυξης. Μέγας χορηγός της «Εβδομάδας Ενέργειας» ήταν η ΤΕΡΝΑ Ενεργειακή, χορηγοί η EGL και η ΔΕΗ και υποστηρικτές οι επιχειρήσεις INTRAKAT, ENTEKA, ΕΛΠΕ, Όμιλος Ρόκα και Solar Cells Hellas. Η «Εβδομάδα Ενέργειας» πραγματοποιήθηκε για πρώτη φορά στην Ελλάδα και φιλοδοξεί να εξελιχθεί σε σημείο αναφοράς γύρω από τις ενεργειακές εξελίξεις στην ευρύτερη Νοτιοανατολική Ευρώπη. Με επίκεντρο το 12ο ετήσιο συνέδριο «Ενέργεια & Ανάπτυξη», η «Εβδομάδα Ενέργειας», κάλυψε μια ευρεία γκάμα δραστηριοτήτων σε όλη σχεδόν την ενεργειακή θεματολογία.

2. «Ενέργεια και Ανάπτυξη '07»

Η θεματολογία του εθνικού συνεδρίου «Ενέργεια και Ανάπτυξη '07», το οποίο εφέτος πραγματοποιήθηκε για 12^η συνεχή χρονιά, επικεντρώθηκε στις σημαντικές διεργασίες που βρίσκονται σε εξέλιξη αυτή την εποχή και αναμένεται να διαμορφώσουν το νέο ενεργειακό τοπίο της επόμενης δεκαετίας. Στις εργασίες του Συνεδρίου «Ενέργεια & Ανάπτυξη» όσο και

στις ημερίδες και στις ειδικές εκδηλώσεις συμμετείχαν 60 και πλέον ομιλητές από την Ελλάδα και το εξωτερικό. Κεντρικοί ομιλητές του Συνεδρίου ήταν ο Υπουργός Ανάπτυξης κ. Χρήστος Φώλιας, ο οποίος κήρυξε και την έναρξη των εργασιών, ο βουλευτής του ΠΑ.ΣΟ.Κ. και πρώην Επίτροπος της Ε.Ε. κ. Χρήστος Παπουτσής, ο επικεφαλής Έρευνας και Ανάπτυξης Υδρογονανθράκων (DTI) του Ηνωμένου Βασιλείου κ. Peter Carter, ο κ. Didier Houssin, Διευθυντής του Γραφείου Πετρελαϊκών Αγορών της ΙΕΑ και ο κ. Ger Klaassen της Γενικής Διεύθυνσης Περιβάλλοντος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

Βασικοί εισηγητές του Συνεδρίου ήταν ο Πρόεδρος του IENE κ. Ντίνος Μανιατόπουλος, ο Γενικός Διευθυντής του IENE κ. Κωστής Σταμπολής, ο Πρόεδρος της ΔΕΣΜΗΕ Δρ. Ευάγγελος Λεκατσάς, ο αντιπρόεδρος της ΡΑΕ κ. Μιχάλης Θωμαδάκης, ο Πρόεδρος του ΣΕΕΣ Δρ. Ραφαήλ Μωϋσής, ο αντιπρόεδρος της EREF Δρ. Νίκος Βασιλάκος, ο αντιπρόεδρος του IENE κ. Σπύρος Παλαιογιάννης, ο Γενικός Διευθυντής της Κ/Ξ ΕΛΠΕ-ΘΡΑΚΗ κ. Χρήστος Δήμας, ο πρόεδρος της ΤΕΡΝΑ Ενεργειακή κ. Γιώργος Περιστέρης, ο Γενικός Διευθυντής της Endesa Hellas κ. Ιωάννης Δεσύπρης, ο καθηγητής του ΕΜΠ και Πρόεδρος του Επιστημονικού Συμβουλίου του IENE κ. Παντελής Κάπρος, ο Εκτελεστικός Γραμματέας του ΣΕΕΣ κ. Δημήτρης Μπέης, η Γενικός Γραμματέας του IENE κα. Τερέζα Φωκιανού, ο κ. Γιάννης Χατζηβασιλειάδης, μέλος ΔΣ του IENE και πολλοί άλλοι ομιλητές από την Ελλάδα και το εξωτερικό.

Οι εισηγήσεις των ομιλητών, μεταξύ άλλων, κάλυψαν επίκαιρα θέματα όπως οι επιπτώσεις για την Ελλάδα και την Νοτιοανατολική Ευρώπη από τη Νέα Ενεργειακή και Περιβαλλοντική Πολιτική της Ε.Ε., οι νέοι ενεργειακοί διάδρομοι της Νοτιοανατολικής Ευρώπης, οι ενεργειακές επενδύσεις στην Ελλάδα και ο ανταγωνισμός και η ευρωπαϊκή αγορά ενέργειας.

B. Επισκόπηση Εργασιών Συνεδρίου

1^η Συνεδρία

Κατά τη διάρκεια της 1^{ης}, εναρκτήριας συνεδρίας του «Ενέργεια και Ανάπτυξη 2007», την οποία συντόνιζε ο κ. **Κωστής Σταμπολής** (Γενικός Διευθυντής του IENE), **θήχθηκαν σημαντικά ζητήματα που καλείται να αντιμετωπίσει η Ελλάδα βραχυχρόνια στον τομέα της ενέργειας.**

Το ειδικό θέμα του φετινού 12ου Εθνικού Συνεδρίου Ενέργειας, που είναι γνωστό ως «Ενέργεια & Ανάπτυξη», είναι η «**Ελληνική Ενεργειακή Πρόκληση**». Ένας τίτλος που δεν επιλέχθηκε τυχαία αλλά υποδηλώνει τα τεκταινόμενα και τα αναμενόμενα στην Ελληνική ενεργειακή αγορά. Η «ενεργειακή πρόκληση» ευρίσκεται στο μεγάλο ενδιαφέρον που έχει δημιουργηθεί το τελευταίο διάστημα για επενδύσεις στην Ελλάδα στον ενεργειακό τομέα τόσο σε συμβατικές θερμικές μονάδες ηλεκτροπαραγωγής βάσης όσο και σε Ανανεώσιμες Πηγές, κυρίως αιολικά πάρκα, μικρά υδροηλεκτρικά έργα και φωτοβολταϊκά συστήματα. Ταυτόχρονα υπάρχει έντονο ενδιαφέρον από μεγάλες ευρωπαϊκές εταιρείες για δραστηριοποίησή τους στην Ελληνική χονδρεμπορική αγορά ηλεκτρικής ενέργειας.

Η δυνατότητα αξιοποίησης του τεράστιου ενδιαφέροντος για δραστηριοποίηση και επενδύσεις στην ευρύτερη αγορά ενέργειας στην Ελλάδα, και η δημιουργία κατάλληλων συνθηκών από την πολιτεία για την πραγματοποίηση συγκεκριμένων έργων, τα οποία μπορεί να αλλάξουν πλήρως και να εκσυγχρονίσουν το ενεργειακό τοπίο της χώρας μας, συνιστούν κατά την άποψη του IENE την ενεργειακή πρόκληση.

Σοβαρό ενδιαφέρον έχει εκδηλωθεί εξ' άλλου από ξένες και Ελληνικές εταιρείες για επενδύσεις στον τομέα του Φυσικού Αερίου, η εισαγωγή του οποίου στην Ελλάδα κλείνει φέτος 11 χρόνια. Μια άλλη ομάδα επενδύσεων που έχουν προσελκύσει το διεθνές ενδιαφέρον αναφέρονται στις διασυνοριακές ενεργειακές διασυνδέσεις της χώρας μας, κυρίως στον Βορρά, και αφορούν τον πετρελαιοαγωγό που θα συνδέσει την Μαύρη Θάλασσα με το Αιγαίο με παράκαμψη των Δαρδανελίων, και στην διέλευση αγωγών φυσικού αερίου από Τουρκία, μέσω Ελλάδος, προς Αλβανία και Ιταλία. Μάλιστα το ενδιαφέρον μεγάλων ξένων ενεργειακών εταιρειών για την μεταφορά φυσικού αερίου είναι τόσο έντονο αφού έχουν

διαμορφωθεί δύο ξεχωριστά projects που προωθούνται συγχρόνως. Κομβικό ρόλο στη μεταφορά φυσικού αερίου μέσω Ελλάδος, προς την απαιτητική αγορά της Ιταλίας και της Δυτικής Ευρώπης γενικότερα, θα παίξει ο αγωγός διασύνδεσης (gas interconnector) μεταξύ Ελλάδος και Τουρκίας, ο οποίος πρόσφατα ολοκληρώθηκε και τέθηκε σε λειτουργία.

Ακόμη δεν θα πρέπει να υποβαθμίζουμε τις εξαιρετικές προοπτικές που υπάρχουν για την περαιτέρω εξερεύνηση του αξιόλογου δυναμικού υδρογονανθράκων που αναμφισβήτητα διαθέτει η χώρα μας. Και εδώ υπάρχει έντονο ενδιαφέρον από διεθνείς εταιρείες για την ανάληψη ερευνών με προοπτικές εκμετάλλευσης, στο πλαίσιο ενός νέου διεθνούς γύρου παραχωρήσεων. Απαραίτητη συνθήκη για την επιτυχία του εγχειρήματος είναι η ίδρυση ενός ανεξάρτητου κρατικού φορέα, υπό την μορφή ΑΕ, που θ' αναλάβει την μελέτη και συντονισμό των απαραίτητων εργασιών.

Το μεγάλο επενδυτικό ενδιαφέρον για τον ενεργειακό τομέα δεν εκδηλώθηκε βεβαίως αιφνιδίως και ούτε οφείλεται σε κάποιες ειδικές τιμολογιακές ρυθμίσεις, κυρίως στις ΑΠΕ. Είναι το αποτέλεσμα προεργασίας πολλών ετών από εκατοντάδες εάν όχι χιλιάδες ανθρώπους και δεν είναι καθόλου άσχετο με τις ρηξικέλευτες αποφάσεις και ρυθμίσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης που έχουν ως στόχο την πλήρη απελευθέρωση της Ευρωπαϊκής αγοράς ηλεκτρισμού και φυσικού αερίου και την ανάπτυξη ενός ανταγωνιστικού περιβάλλοντος. Μπορεί η χώρα μας να είναι πίσω σε αυτό τον τομέα, λόγω του κυρίαρχου και ιστορικού ρόλου της Δημόσιας Επιχείρησης Ηλεκτρισμού-χωρίς την δραστηριοποίηση της οποίας βεβαίως δεν θα είχε εξηλεκτρισθεί η Ελλάδα και η διατήρηση της οποίας είναι κοινώς αποδεκτή, αφού είναι επ' οφελεία της εθνικής οικονομίας-, αλλά και της καθυστερημένης (σε σχέση με τις άλλες Ευρωπαϊκές χώρες) ανάπτυξης του εθνικού συστήματος φυσικού αερίου. Όμως η έντονη κινητικότητα των ανεξάρτητων παραγωγών και η λειτουργία από αυτούς ήδη 880 MW θερμικών σταθμών, με σχέδια για άλλα 5.000 MW περίπου μέσα στα επόμενα πέντε χρόνια, αλλά και των χιλιάδων αιτήσεων για έργα ΑΠΕ που έχουν κατατεθεί στη ΡΑΕ, είναι ενδεικτικό της τάσης που επικρατεί πλέον και οδηγεί νομοτελειακά στο άνοιγμα της αγοράς και τη δημιουργία συνθηκών ανταγωνισμού.

Βέβαια η μετάβαση σ' ένα καθεστώς πλήρους απελευθέρωσης από την μέχρι σήμερα κατάσταση πλήρους ελέγχου και προστατευτισμού δεν θα είναι μία εύκολη υπόθεση και οι συνθήκες και οι διαδικασίες με τις οποίες μπορεί αυτό να επιτευχθεί ασφαλώς και απασχόλησε για μία ακόμη φορά

το συνέδριο «Ενέργεια και Ανάπτυξη '07». Επίσης, ειδική μνεία έγινε και στην παγκόσμια ενεργειακή κατάσταση και στις εξελίξεις ιδιαίτερα στην Ευρώπη, πράγμα απαραίτητο για την κατανόηση των εξελίξεων στην περιοχή μας.

Κατά τη διάρκεια της πρώτης συνεδρίας του «Ενέργεια και Ανάπτυξη '07», ιδιαίτερο ενδιαφέρον είχαν τοποθετήσεις σε πολιτικό επίπεδο τόσο του υπουργού Ανάπτυξης κ. Χρήστου Φώλια όσο και του υπεύθυνου τομέα ανάπτυξης του ΠΑΣΟΚ κ. Χρήστου Παπουτσή. Συγκεκριμένα, ο **υπουργός Ανάπτυξης** αναφέρθηκε στην ομιλία του στους επιμέρους άξονες της ολοκληρωμένης στρατηγικής του Υπουργείου Ανάπτυξης στον τομέα της Ενέργειας. Μεταξύ άλλων, ο **κ. Φώλιας** τόνισε ότι στις ημέρες μας ο ενεργειακός τομέας βρίσκεται στην κορυφή της ατζέντας τόσο των εθνικών όσο και υπερεθνικών πολιτικών, ενώ στην Ελλάδα, ο τομέας της ενέργειας βρίσκεται στην κορυφή των κυβερνητικών προτεραιοτήτων.

Η πολυδιάστατη και εξωστρεφής ενεργειακή πολιτική που ακολουθεί η ελληνική κυβέρνηση είναι η **πρώτη από** τις βασικές συνιστώσες μιας ολοκληρωμένης στρατηγικής για την ενέργεια. Ευρισκόμενη στο σταυροδρόμι μεγάλων διεθνών ενεργειακών δρόμων πετρελαίου, φυσικού αερίου και ηλεκτρισμού, η Ελλάδα μπορεί και πρέπει να έχει θέση-κλειδί στον νέο ενεργειακό χάρτη. Ο στρατηγικός στόχος της κυβέρνησης είναι η πολιτική των ενεργειακών διασυνδέσεων με τα διεθνή δίκτυα μεταφοράς ηλεκτρισμού, πετρελαίου και φυσικού αερίου. Στο πλαίσιο αυτό, υλοποιούνται οι διακρατικές συμφωνίες που έχουν υπογραφεί την τελευταία τετραετία για την κατασκευή μεγάλων διεθνών ενεργειακών αγωγών.

Η **δεύτερη** συνιστώσα της ελληνικής ενεργειακής στρατηγικής αφορά στον επαρκή και ασφαλή εφοδιασμό ολόκληρης της χώρας με ηλεκτρική ενέργεια. Η **τρίτη** συνιστώσα της στρατηγικής του Υπουργείου Ανάπτυξης αποτελεί η ολοκλήρωση της απελευθέρωσης της αγοράς ενέργειας που θα δημιουργήσει ελκυστικό περιβάλλον για την περαιτέρω ενίσχυση των ιδιωτικών επενδύσεων και στη συνέχεια για την ανώτερη ποιότητα των παρεχομένων στους καταναλωτές υπηρεσιών. Η **τέταρτη** συνιστώσα είναι η ενίσχυση της διείσδυσης των Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας στο ενεργειακό ισοζύγιο της χώρας. Η **πέμπτη**, αλλά πολύ σημαντική, συνιστώσα της στρατηγικής του Υπουργείου είναι η συνέχιση της προσπάθειας για την εξοικονόμηση ενέργειας. Σε ότι αφορά την αγορά των πετρελαιοειδών, η στρατηγική του Υπ.Αν. προβλέπει διαρκή εκσυγχρονισμό της λειτουργίας της αγοράς, ενίσχυση του ανταγωνισμού, επέκταση και εντατικοποίηση των ελέγχων για να συγκρατηθούν οι τιμές

του πετρελαίου και των παραγώγων του στα χαμηλότερα δυνατά επίπεδα σ' όλη την επικράτεια.

Ο κ. **Χρήστος Παπουτσης**, από την πλευρά του, τόνισε μεταξύ άλλων ότι η κοινωνία μας διανύει μια περίοδο συνεχούς ενίσχυσης της παγκοσμιοποίησης, της ανισοκατανομής γεωπολιτικών ισορροπιών και της γεωοικονομικής λογικής. Η Ελλάδα βρίσκεται επίσης αντιμέτωπη με τεράστιες οικονομικές, κοινωνικές και γεωπολιτικές προκλήσεις. Σύμφωνα με τον κ. Παπουτσή, συγκριτικά πλεονεκτήματα χάνονται για την Ελλάδα με τις ανακατατάξεις στην Ν.Α. Ευρώπη αλλά και γενικότερα π.χ. με την άνοδο της Κίνας και της Ινδίας. Οι συνεχείς εντάσεις στη Μέση Ανατολή, αλλά και τα μεταναστευτικά κύματα, απαιτούν νέες πολιτικές διαχείρισης. Από την άλλη, η σημασία του αγωγού Μπουργκάς - Αλεξανδρούπολη, ως τμήμα ενός πολυεθνικού διηπειρωτικού δικτύου μεταφοράς πετρελαίου, η διασύνδεση για το φυσικό αέριο Τουρκίας - Ελλάδας - Ιταλίας, ο αγωγός South Stream και η δυνατότητα να διέρχεται ένα τμήμα του από την Ελλάδα, είναι μερικά από τα έργα που θα επιτρέψουν την προοδευτική διασύνδεση των ενεργειακών αγορών της Νοτιοανατολικής Ευρώπης, της Κασπίας και της Μαύρης Θάλασσας με την εσωτερική αγορά ενέργειας της Ε.Ε. και θα προσδώσουν ιδιαίτερο ρόλο στην Ελλάδα.

Επίσης, η απελευθέρωση της εσωτερικής αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας της Ε.Ε. διαμορφώνει ένα νέο πλαίσιο λειτουργίας της ελληνικής αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας. Ωστόσο, τόνισε ο κ. Παπουτσης, για την Ευρωπαϊκή Ένωση, το γράμμα και το πνεύμα του κοινοτικού κεκτημένου, απελευθέρωση της αγοράς δεν σημαίνει υποχρεωτική ιδιωτικοποίηση των πάντων. Ιδιαίτερα μάλιστα για τον τομέα της ενέργειας, η απελευθέρωση της αγοράς βασίζεται σε δύο ισχυρούς και αλληλουποστηριζόμενους πυλώνες. Τον σεβασμό των κανόνων του υγιούς ανταγωνισμού και την προστασία του δημοσίου συμφέροντος. Σ' αυτό το πλαίσιο, οι δημόσιες επιχειρήσεις στον τομέα της ενέργειας έχουν τον δικό τους ρόλο, ένα ρόλο στρατηγικής σημασίας για την οικονομία. Και υπάρχει η υποχρέωση της πολιτείας από την μια πλευρά να υποστηρίξει τον εκσυγχρονισμό και την ενδυνάμωση των δημόσιων επιχειρήσεων έτσι ώστε να αξιοποιούν την θέση τους στην αγορά μέσα σε ένα αυστηρό και υγιές ανταγωνιστικό περιβάλλον. Από την άλλη, η πολιτεία πρέπει να προσφέρει ένα σταθερό και ασφαλές πλαίσιο για επενδύσεις του ιδιωτικού τομέα σε όλες τις μορφές επιχειρηματικής συνεργασίας. Αλλά με την προϋπόθεση και την εγγύηση ότι αναλαμβάνουν πλήρως τις ευθύνες απέναντι στην κοινωνία για την προσφορά υπηρεσιών δημοσίου συμφέροντος.

Στη συνέχεια, ο κ. Παπουτσής τόνισε ότι στον τομέα του πετρελαίου η κεντρική πρόκληση είναι η εξυγίανση της λειτουργίας της ελληνικής αγοράς από το έντονο έλλειμμα ανταγωνισμού. Επίσης, έθεσε το θέμα της αντιμετώπισης των εναρμονισμένων πρακτικών με την αποτελεσματική ενεργοποίηση και εξυγίανση των αρμόδιων ανεξάρτητων αρχών και υπηρεσιών. Αναφέρθηκε και στο ζήτημα της διαχείρισης των εθνικών αποθεμάτων ασφαλείας, της απόκτησης νέων αποθηκευτικών χώρων, της κατασκευής αγωγών για τη μείωση του κόστους μεταφοράς και των επενδύσεων εκσυγχρονισμού των διωλιστηρίων για τη συνεχή βελτίωση της ποιότητας των καυσίμων. Τέλος, ο κ. Παπουτσής μίλησε για τη σημασία της αποφασιστικής υλοποίησης μιας πλήρους δέσμης μέτρων για τη ριζική αντιμετώπιση της νοθείας και λαθρεμπορίας καυσίμων σε κάθε περιφέρεια της χώρας.

Μεγάλο ενδιαφέρον των συμμετεχόντων συγκέντρωσε επίσης η ομιλία του καθηγητή του ΕΜΠ και Προέδρου Επιστημονικού Συμβουλίου του ΙΕΝΕ **Παντελή Κάπρου**, ο οποίος αναφέρθηκε, μεταξύ άλλων, στις τελευταίες νομοθετικές εξελίξεις στο κοινοτικό επίπεδο στον τομέα της ενέργειας και στην επίδρασή τους στα ενεργειακά συστήματα και στις ενεργειακές πολιτικές των κρατών- μελών, συμπεριλαμβανομένης και της Ελλάδας. Ωστόσο, η Ελλάδα παρουσιάζει καθυστέρηση σχετικά με την αναδιάρθρωση του ενεργειακού μείγματος και τη βελτίωση της ενεργειακής αποδοτικότητας σε όλους τους τομείς. Συνεπώς, πρέπει να καταβάλλει ενισχυμένη προσπάθεια για να ανταποκριθεί στις απαιτήσεις της κοινοτικής νομοθεσίας. Υστερεί επίσης και στον τομέα της ανάπτυξης των ΑΠΕ.

Ο καθ. Κάπρος τόνισε ότι ο χρόνος που απομένει μέχρι το 2020 είναι περιορισμένος και η μη συμμόρφωση θα επιφέρει αυτή τη φορά σημαντικές οικονομικές κυρώσεις που θα είναι σε βάρος των καταναλωτών. Χωρίς άλλη καθυστέρηση χρειάζεται νέος προσανατολισμός της ενεργειακής στρατηγικής και η άμεση θέσπιση μηχανισμών κινήτρων και αντικινήτρων τόσο στην ηλεκτροπαραγωγή και τη συμπαραγωγή όσο και στην κατανάλωση ενέργειας. Επιπλέον πρέπει να ενταχθούν στην ενεργειακή στρατηγική τόσο ο τομέας των μεταφορών όσο και ο τομέας της γεωργίας από την οποία αναμένεται μεγάλη συμβολή σχετικά με τη βιομάζα και τα βιοκαύσιμα.

Η εναρκτήρια συνεδρία του «Ενέργεια και Ανάπτυξη' 07» έκλεισε με την ομιλία του Προέδρου του ΙΕΝΕ κ. **Ντίνου Μανιατόπουλου**. Μεταξύ άλλων, ο κ. Μανιατόπουλος αναφέρθηκε στις σημαντικές πρωτοβουλίες

του IENE, συγκεκριμένα στην οργάνωση του πρώτου Ενεργειακού Διαλόγου Νοτιοανατολικής Ευρώπης στη Θεσσαλονίκη τον Ιούνιο του 2007 και στην διεξαγωγή της πρώτης Εβδομάδας Ενέργειας εφέτος τον Οκτώβριο. Με την Εβδομάδα Ενέργειας και τον Ενεργειακό Διάλογο το IENE βρίσκεται στον δύσκολο δρόμο της προώθησης της συνειδητοποίησης από τον ενεργειακό κόσμο της Ελλάδας της ανάγκης για ουσιαστική γνώση, για συνεργασία και για κοινές πολιτικές σε όμοια προβλήματα. Στον δρόμο της εμφαντικής υπενθύμισης ότι τα προβλήματα της ενέργειας έχουν περιφερειακό χαρακτήρα. Έτσι, τόνισε ο κ. Μανιατόπουλος, οι πρωτοβουλίες αυτού του τύπου θα έπρεπε να γίνονται ευχάριστα δεκτές και να ενισχύονται από την ελληνική ενεργειακή βιομηχανία και από την ελληνική πολιτεία.

Ο κ. Μανιατόπουλος, από την πλευρά του, συνέβαλλε στη συζήτηση γύρω από τα κεντρικά θέματα του συνεδρίου «Ενέργεια και Ανάπτυξη '07», με αναφορά στις δύο πολύ σημαντικές εκφάνσεις της σύγχρονης ενεργειακής κατάστασης, δηλαδή σ' αυτό του άλματος των τιμών του πετρελαίου –άρα της ενέργειας γενικότερα – και στον ρόλο της ελληνικής ενεργειακής βιομηχανίας. Κατ' αρχάς, όσον αφορά στις τιμές υδρογονανθράκων, η συνεχόμενη αύξηση των οποίων πολλές φορές εξηγείται λόγω επερχόμενης εξάντλησης των διαθέσιμων κοιτασμάτων πετρελαίου, ο κ. Μανιατόπουλος παρουσίασε τα συμπεράσματα της προσφάτως ολοκληρωθείσας μελέτης των ενεργειακών εξελίξεων μέχρι το 2050 του Παγκόσμιου Συμβουλίου Ενέργειας (WEC). Σύμφωνα με αυτή τη μελέτη, παρόλο που οι παγκόσμιες ενεργειακές ανάγκες θα διπλασιασθούν πριν το 2050, δεν αναμένεται να παρατηρηθεί έλλειψη πρωτογενούς ενέργειας. Όμως, οι πηγές της θα απέχουν όλο και περισσότερο από τα κέντρα κατανάλωσης, πράγμα που θα απαιτεί όλο και μεγαλύτερη μετατροπή, άρα όλο και υψηλότερο κόστος. Με άλλα λόγια, ούτε το αργό πετρέλαιο, ούτε το φυσικό αέριο, ούτε πολύ περισσότερο ο άνθρακας ή το ουράνιο θα λείψουν, απλώς η έρευνα, η εξόρυξη, η μεταφορά και η μετατροπή τους θα απαιτούν όλο και υψηλότερα κεφάλαια, όλο και πιο προχωρημένες τεχνολογίες, όλο και περισσότερα μέτρα για προστασία του περιβάλλοντος.

Άλλες ερμηνείες της συνεχούς ανοδικής πορείας των τιμών του πετρελαίου είναι η χρηματιστηριακή ή άλλη κερδοσκοπία, η εξασθένηση του δολαρίου, τα ανεξέλεγκτα γεωπολιτικά παίγνια, η αντιπαράθεση των οικονομιών, οι υπαρκτές η πιθανολογούμενες συγκρούσεις, οι θεομηνίες και άλλες καταστροφές κλπ. Ο κ. Μανιατόπουλος, ωστόσο, τόνισε τη σημασία της δημογραφικής διάστασης του ενεργειακού προβλήματος. Συγκεκριμένα, ο παγκόσμιος πληθυσμός σήμερα απαριθμεί περίπου 6 δις

ατόμων, ενώ έως το 2050 θα ξεπεράσει τα 9 δις. Ο πληθυσμός των λιγότερο αναπτυγμένων χωρών είναι τα τρία τέταρτα των κατοίκων του πλανήτη και καταναλώνουν μόνον το 40% της πρωτογενούς ενέργειας και μόλις το 30% του ηλεκτρισμού. Πρέπει, λοιπόν, να προβληματιστούμε για την εξέλιξη των ενεργειακών τους αναγκών όταν μετά από κάποιες δεκαετίες το επίπεδο ανάπτυξης των αναπτυσσόμενων κρατών βελτιωθεί και ο πληθυσμός τους αυξηθεί κατά τουλάχιστον 70%.

Ένα εξίσου σημαντικό θέμα της παρέμβασης του κ. Μανιατόπουλου αφορούσε στο ρόλο της ελληνικής ενεργειακής βιομηχανίας. Κατ' αρχάς, ο κ. Μανιατόπουλος τόνισε, ότι ο ενεργειακός τομέας των χωρών της Νοτιοανατολικής Ευρώπης παρουσιάζει μεγάλες αναπτυξιακές ευκαιρίες. Μονάδες ηλεκτροπαραγωγής, διυλιστήρια, εγκαταστάσεις και αγωγοί πετρελαίου και φυσικού αερίου, γραμμές μεταφοράς και διανομής ηλεκτρισμού πρέπει να κατασκευασθούν, να εκμοντερνισθούν, να γίνουν πιο φιλικά προς το περιβάλλον. Οι ευκαιρίες αυτές γίνονται ακόμα μεγαλύτερες λόγω της ανάδειξης της Νοτιοανατολικής Ευρώπης σε ενεργειακή γέφυρα μεταξύ των μεγάλων κέντρων παραγωγής και των καταναλωτών των αναπτυγμένων ευρωπαϊκών οικονομιών. Οι νέοι δρόμοι της ενέργειας δημιουργούν ευκαιρίες για επενδύσεις, παράπλευρη ανάπτυξη, απασχόληση και ασφαλώς συμβάλλουν στην ασφάλεια εφοδιασμού και την διασυνοριακή συνεργασία των ενεργειακών οικονομιών.

Για την ελληνική ενεργειακή βιομηχανία, η πρόκληση από τις νέες συνθήκες είναι ακόμα πιο μεγάλη. Το όφελος που θα πρέπει να αναμένει από ενεργή επενδυτική και αναπτυξιακή εμπλοκή της θα είναι - λόγω της γειτνίασης και της ανάπτυξης συνεργιών - αμεσότερα ορατό από το τυχόν όφελος αντίστοιχων βιομηχανιών άλλων χωρών. Ωστόσο, παρατήρησε ο κ. Μανιατόπουλος, η ελληνική ενεργειακή βιομηχανία, τόσο του δημόσιου όσο και του ιδιωτικού τομέα, δεν έχει μπορέσει να αντιληφθεί το μέγεθος της πρόκλησης. Βέβαια, ο στόχος της ελληνικής ενεργειακής βιομηχανίας να διαδραματίσει τον ηγετικό ρόλο στην αναπτυξιακή διαδικασία στη Νοτιοανατολική Ευρώπη δεν είναι εύκολα επιτεύξιμος. Για να προσεγγισθεί ένας τέτοιος στόχος πρέπει προηγουμένως να έχουν υπάρξει οι δυνατότητες να αποβάλει η ελληνική ενεργειακή βιομηχανία την εσωστρέφεια της, να αποφασίσει να δράσει συντονισμένα και αποτελεσματικά, να αναβαθμίσει τις υψηλές ικανότητες της ανταπόκρισης σε προβλήματα διοίκησης, οργάνωσης, τεχνολογίας.

Ως γενικό συμπέρασμα της 1^{ης} συνεδρίας του «Ενέργεια και Ανάπτυξη '07» θα μπορούσε να διατυπωθεί η διάχυτη πεποίθηση ότι οι τολμηρές

πολιτικές πρωτοβουλίες στο κοινοτικό επίπεδο είναι αναγκαίες για να αντιμετωπιστεί η έλλειψη της ασφάλειας ενεργειακών προμηθειών και να ενισχυθεί η απελευθέρωση και ολοκλήρωση της εσωτερικής αγοράς ενέργειας. Η Ελλάδα, από την πλευρά της, χρειάζεται να καταβάλλει ενισχυμένη προσπάθεια για να ανταποκριθεί στους φιλόδοξους στόχους της νέας ενεργειακής πολιτικής της Ε.Ε. Συνεπώς, προβάλλει επιτακτική η δημιουργία μιας συγκροτημένης, αποτελεσματικής και σε βάθος χρόνου εθνικής ενεργειακής στρατηγικής, η οποία θα χαιρεί απόλυτης συναίνεσης σε όλους τους πολιτικούς και κοινωνικούς κύκλους της χώρας.

2^η Συνεδρία

Το θέμα της 2^{ης} συνεδρίας του «Ενέργεια και Ανάπτυξη 2007», την οποία συντόνιζε η κ. **Τερέζα Φωκιανού** (Γενική Γραμματέας του IENE), ήταν «*Νέα Ενεργειακή και Περιβαλλοντική Πολιτική της ΕΕ και οι Επιπτώσεις της για την Ελλάδα και τη Ν.Α. Ευρώπη*».

Στις 8- 9 Μαρτίου του 2007 το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο των Βρυξελλών υιοθέτησε μια δέσμη νομοθετικών πράξεων για την προστασία του κλίματος και την ασφάλεια του ενεργειακού εφοδιασμού. Στο πλαίσιο αυτό έθεσε δεσμευτικούς στόχους για τα κράτη μέλη, με ορίζοντα το 2020 μεταξύ των οποίων είναι η μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου κατά 20% σε σχέση με τα επίπεδα του 1990, η συμμετοχή των ΑΠΕ κατά 20% στην κάλυψη της πρωτογενούς ενεργειακής κατανάλωσης και συμμετοχή 10% των βιοκαυσίμων σε κάθε κράτος μέλος, η εξοικονόμηση ενέργειας, η διαφοροποίηση των πηγών ενέργειας και του ενεργειακού μείγματος γενικότερα.

Κατά τη διάρκεια των εργασιών της συνεδρίας, κοινή ήταν η διαπίστωση ότι στην Ελλάδα η κατάσταση διαγράφεται δυσοίωνη λόγω έλλειψης ενεργειακού σχεδιασμού και μακροχρόνιας ενεργειακής πολιτικής. Για να ανταποκριθεί η χώρα μας αφ' ενός στις επιταγές της ΕΕ, η μη συμμόρφωση στις οποίες θα επιφέρει σημαντικές οικονομικές κυρώσεις που τελικά θα πληρώσουν οι καταναλωτές και αφ' εταίρου στις προκλήσεις της εποχής, απαιτείται ισχυρή πολιτική βούληση, προκειμένου να ληφθούν άμεσα αποφάσεις για την χάραξη μιας ενεργειακής πολιτικής με βαθιές ανακατατάξεις και συγκεκριμένους μεσοπρόθεσμους και μακροπρόθεσμους στόχους καθώς και η θέσπιση μηχανισμών ελέγχων υλοποίησης και επιβολής κυρώσεων.

Σημαντική επίσης πρόκληση για την Ελλάδα, στα πλαίσια της Ευρωπαϊκής Πολιτικής για μείωση εξάρτησης από εισαγόμενη ενέργεια και παράλληλη εκμετάλλευση των εγχώριων πηγών ενέργειας, αποτέλεσε το παράδειγμα της Μ. Βρετανίας από την παρουσίαση του **Dr. Peter Carter**, Δ/ντη του τμήματος αδειοδοτήσεων Ε&Π του Ηνωμένου Βασιλείου. Το παράδειγμα της πολιτικής που ακολουθείται στην εκμετάλλευση των εξαντλούμενων και υπερώριμων κοιτασμάτων πετρελαίου και φυσικού αερίου στην θαλάσσια περιοχή του Ηνωμένου Βασιλείου, θα πρέπει να ληφθεί σοβαρά υπόψη στην χάραξη της Ενεργειακής Πολιτικής προκειμένου να αξιοποιηθεί το ανεκμετάλλευτο και ανώριμο πετρελαϊκό δυναμικό της χώρας μας.

Κατά την παρουσίαση του **Δρ. Νίκου Βασιλάκου**, αντιπροέδρου της Ευρωπαϊκής Ομοσπονδίας Παραγωγών Ενέργειας από ΑΠΕ (EREF) και μέλους ΔΣ του IENE, αναλύθηκε η νέα ενεργειακή και περιβαλλοντική πολιτική της ΕΕ. Ύστερα από μια συνοπτική παρουσία των επί μέρους πτυχών των πρόσφατων αποφάσεων για την ενέργεια και κλίμα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, ο Δρ. Βασιλάκος προχώρησε σε μια εμπεριστατωμένη ανάλυση των ευκαιριών και των προκλήσεων για τις Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας (ΑΠΕ) στα πλαίσια της νέας ευρωπαϊκής ενεργειακής πολιτικής.

Ο κύριος **Ger Klaassen**, αναλυτής της διεύθυνσης Περιβάλλοντος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, αναφέρθηκε στις εξελίξεις στις πολιτικές για τις εκπομπές του διοξειδίου του άνθρακα μετά το 2012. Μετά από την ανάλυση των στρατηγικών στόχων της Επιτροπής στον τομέα του περιβάλλοντος και της κατάστασης στην Ευρώπη, ο κύριος Klaassen προχώρησε στην παρουσίαση των δράσεων που περιλαμβάνονται στη νέα ενεργειακή πολιτική της ΕΕ και σχετίζονται με τη μείωση των εκπομπών του διοξειδίου του άνθρακα.

Η δεύτερη συνεδρία συνεχίστηκε με την άκρως ενδιαφέρουσα παρουσίαση του Καθηγητή ΕΜΠ **Παντελή Κάπρου**, ο οποίος αναφέρθηκε, μεταξύ άλλων, στις τελευταίες νομοθετικές εξελίξεις στο κοινοτικό επίπεδο στον τομέα της ενέργειας και στην επίδρασή τους στα ενεργειακά συστήματα και στις ενεργειακές πολιτικές των κρατών- μελών. Οι αλλαγές που πρέπει να γίνουν θα είναι χωρίς προηγούμενο στην Ευρώπη και θα πρέπει να καλύπτουν όλους τους επιμέρους ενεργειακούς τομείς: ριζική βελτίωση της ενεργειακής αποδοτικότητας στα κτίρια και στις χρήσεις ηλεκτρικής ενέργειας, αναδιάρθρωση δομής μεταφορών και χρήση κινητήρων με χαμηλούς ρύπους, περιορισμός των επενδύσεων σε μονάδες ηλεκτροπαραγωγής με στερεά καύσιμα εκτός εάν περιλαμβάνουν

συστήματα δέσμευσης και αποθήκευσης του διοξειδίου του άνθρακα, μεγάλη επιτάχυνση των επενδύσεων σε ΑΠΕ (αιολικά, ηλιακά) και σημαντική επέκταση της χρήσης της βιομάζας για ενεργειακούς σκοπούς.

Ύστερα από μια εμπειριστατωμένη ανάλυση των σεναρίων του μοντέλου PRIMES, το οποίο έχει αναπτυχθεί από το εργαστήριο E³M Lab του ΕΜΠ, παρουσιάστηκαν σημαντικά συμπεράσματα για τις απαραίτητες κινήσεις που πρέπει να κάνει η χώρα στον τομέα της ενέργειας, για να επιτευχθούν οι νέοι ενεργειακοί και περιβαλλοντικοί στόχοι της ΕΕ. Συγκεκριμένα, στο εργαστήριο του ΕΜΠ E³M Lab, με τη βοήθεια του μαθηματικού μοντέλου PRIMES, εκπονήθηκαν αναλυτικά σενάρια ενεργειακής εξέλιξης των Ευρωπαϊκών χωρών, τα οποία και χρησιμοποιούνται στη λήψη αποφάσεων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τα παραπάνω θέματα. Η ανάλυση με το μοντέλο PRIMES τεκμηριώνει ότι οι παραπάνω στόχοι είναι μεν φιλόδοξοι αλλά είναι εφικτοί. Η οικονομική επιβάρυνση της οικονομίας της Ευρώπης κατά το έτος 2020 εκτιμάται στο 0,63% του ΑΕΠ της ΕΕ το 2020. Οι μέσες τιμές καταναλωτή θα αυξηθούν κατά 9,5% σε πραγματικές τιμές. Οι ενεργειακές επενδύσεις, τόσο στην προσφορά όσο και στη ζήτηση ενέργειας, πρέπει να αυξηθούν κατά 15 – 20% από τα σημερινά επίπεδα και να κατευθυνθούν αποκλειστικά σε προηγμένες τεχνολογίες οι οποίες θα πρέπει να επιβληθούν μέσω υποχρεωτικών προδιαγραφών. Ταυτόχρονα η εξάρτηση της Ευρώπης από εισαγόμενα καύσιμα θα περιοριστεί στο 58% των συνολικών ενεργειακών αναγκών αντί του 66% στο σενάριο που αντανακλά τις τρέχουσες τάσεις και το περιβάλλον θα βελτιωθεί θεαματικά σχετικά με όλους τους δείκτες.

Ο ρόλος του ηλεκτρισμού είναι κεντρικής σημασίας, τόσο στην παραγωγή όπου απαιτούνται μεγάλες αλλαγές στα επενδυτικά σχέδια, όσο και στη χρήση της ηλεκτρικής ενέργειας γιατί μέσω προηγμένων αντλιών θερμότητας, υβριδικών οχημάτων και άλλων τεχνολογιών μπορεί να διευκολυνθεί η υποκατάσταση ορυκτών καυσίμων και να βελτιωθεί η ενεργειακή απόδοση. Ο κλάδος της γεωργίας θα έχει επίσης κομβικό ρόλο λόγω της παραγωγής βιομάζας για ενεργειακούς σκοπούς η οποία πρέπει να αναπτυχθεί σε μεγάλη έκταση και αποδοτικότητα. Νέες εγχώριες οικονομικές δραστηριότητες και ευκαιρίες απασχόλησης θα δημιουργηθούν στην Ευρώπη η οποία επιπλέον θα αποκτήσει και σημαντικό συγκριτικό ανταγωνιστικό πλεονέκτημα μέσω της ωρίμανσης νέων ενεργειακών τεχνολογιών σε όλους τους τομείς.

Όπως τόνισε ο καθ. Κάπρος, είναι γνωστό ότι η Ελλάδα έχει καθυστερήσει σχετικά με την αναδιάρθρωση του ενεργειακού μείγματος

και την βελτίωση της ενεργειακής αποδοτικότητας σε όλους τους τομείς. Υστερεί επίσης και στον τομέα της ανάπτυξης των ΑΠΕ. Ο χρόνος που απομένει μέχρι το 2020 είναι περιορισμένος και η μη συμμόρφωση θα επιφέρει αυτή τη φορά σημαντικές οικονομικές κυρώσεις που θα είναι σε βάρος των καταναλωτών. Χωρίς άλλη καθυστέρηση χρειάζεται νέος προσανατολισμός της ενεργειακής στρατηγικής και η άμεση θέσπιση μηχανισμών κινήτρων και αντικινήτρων τόσο στην ηλεκτροπαραγωγή και τη συμπαραγωγή όσο και στην κατανάλωση ενέργειας. Επιπλέον πρέπει να ενταχθούν στην ενεργειακή στρατηγική τόσο ο τομέας των μεταφορών όσο και ο τομέας της γεωργίας από την οποία αναμένεται μεγάλη συμβολή σχετικά με τη βιομάζα και τα βιοκαύσιμα.

Η παρουσίαση του κ. **Δημήτρη Μπέη**, εκτελεστικού γραμματέα ΣΕΕΣ και εταίρου του IENE, επικεντρώθηκε στους στόχους της ενεργειακής πολιτικής που πρέπει να ακολουθήσει η Ελλάδα. Συγκεκριμένα, ο κ. Μπέης αναφέρθηκε στην πρώτη έκθεση για τον μακροχρόνιο ενεργειακό σχεδιασμό στην Ελλάδα 2008- 2020, την οποία έχει εκπονήσει το ΣΕΕΣ σε συνεργασία με το Υπουργείο Ανάπτυξης, τη ΡΑΕ και το ΚΑΠΕ, όπως προβλέπεται στο ν.3438/2006 περί της «Σύστασης Συμβουλίου Εθνικής Ενεργειακής Στρατηγικής».

Στο πρώτο μέρος της έκθεσης, το οποίο και παρουσιάστηκε, καταγράφεται η σημερινή κατάσταση στον τομέα της ενέργειας στην Ελλάδα και του θεσμικού και νομοθετικού πλαισίου που διέπει τις αγορές του πετρελαίου, του φυσικού αερίου, του ηλεκτρισμού και των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας. Επιπλέον, παρέχεται σύντομη επισκόπηση των διεθνών εξελίξεων στον τομέα της ενέργειας και γίνεται αναφορά στα μέτρα και στις πολιτικές κατευθύνσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, βάσει των συμπερασμάτων του εαρινού Ευρωπαϊκού Συμβουλίου του Μαρτίου 2007. Το πρώτο μέρος της έκθεσης περιέχει και μια σειρά από σενάρια πιθανής εξέλιξης του ενεργειακού ισοζυγίου της Ελλάδας.

Το δεύτερο μέρος της έκθεσης, το οποίο είναι υπό εξέλιξη, θα περιλαμβάνει συγκεκριμένο Σχέδιο Δράσης, με μέτρα και πολιτικές για την επίτευξη των στόχων που έχουν τεθεί από την πολιτεία για τον τομέα της ενέργειας.

Ως γενικό συμπέρασμα της δεύτερης συνεδρίας μπορεί να διατυπωθεί η διάχυτη ανησυχία για το μέγεθος της προσπάθειας, που πρέπει να αναληφθεί από την πολιτική ηγεσία και τις ελληνικές επιχειρήσεις, για να ανταποκριθεί στις απαιτήσεις της νέας ενεργειακής και

περιβαλλοντικής πολιτικής της ΕΕ. Πολλές ευκαιρίες και δυνατότητες χάθηκαν ή παραμένουν ανεκμετάλλευτες, ενώ η αδυναμία της πολιτείας και του ευρύτερου δημόσιου τομέα να παρακολουθήσουν τις εξελίξεις είναι πρωτοφανής. Από την άλλη, όμως, η Ελλάδα διαθέτει ένα αξιόλογο δυναμικό στους υδρογονάνθρακες και στα στερεά καύσιμα, καθώς και ένα τεράστιο δυναμικό στις ΑΠΕ. Έτσι, μέσω αναγκαίων προσαρμογών του νομοθετικού πλαισίου και της ταυτόχρονης δημιουργίας κατάλληλων διοικητικών υποδομών διαθέτει δυνατότητα να συμμορφωθεί με τις απαιτήσεις της νέας ευρωπαϊκής ενεργειακής πολιτικής.

3^η Συνεδρία

Η τρίτη συνεδρία του “Ενέργεια και Ανάπτυξη 2007”, συντονιστής της οποίας ήταν ο Δρ. **Δημήτρης Παπακωνσταντίνου** (εταίρος του IENE), αναφέρθηκε στις πολύ ενδιαφέρουσες εξελίξεις γύρω από τη δημιουργία «Νέων Ενεργειακών Διαδρόμων της Νοτιοανατολικής Ευρώπης».

Η συνεδρία ξεκίνησε με την ομιλία του εκπρόσωπου της ΡΑΕ κ. **Γεράσιμου Αυλωνήτη**, ο οποίος περιέγραψε την κατάσταση στον τομέα διαμετακόμισης ενέργειας και ανάπτυξης υποδομών στην Ελλάδα. Καθώς τόνισε τα πολλαπλά οφέλη που προκύπτουν από την ανάπτυξη ενεργειακών υποδομών για την ενεργειακή ασφάλεια της ΕΕ και της Ελλάδας, ο κύριος Αυλωνήτης αναφέρθηκε στις δυνατότητες της ελληνικής ρυθμιστικής νομοθεσίας και στις επιδιώξεις της ελληνικής πολιτείας μέσω της ρύθμισης για τη διαμετακόμιση φυσικού αερίου. Επίσης, έγινε ειδική μνεία στα στοιχεία αρχικής ρυθμιστικής προσέγγισης στην Ελλάδα.

Η τρίτη συνεδρία συνεχίστηκε με παρουσίαση του κ. **Ηλία Καρυδογιάννη**, διευθύνοντος συμβούλου της EGL Hellas, ο οποίος μίλησε για τους βασικούς στόχους και τα επιτεύγματα της EGL στην Ευρώπη, καθώς και αναφέρθηκε εκτενώς στον υπό σχεδίαση αγωγό TAP και στην πορεία των έργων της ολοκλήρωσής του. Ο εν λόγω αγωγός, η λεπτομερής σχεδίαση του οποίου έχει ήδη ολοκληρωθεί, θα μεταφέρει το φυσικό αέριο από την Κασπία Θάλασσα και την Κεντρική Ασία μέσω της Ελλάδας στην Ιταλία.

Ο κ. **Χρήστος Δήμας**, γενικός διευθυντής της Κ/Ξ ΔΕΠ- Θράκη, έκανε μια λεπτομερή ανάλυση των γνωστών αποθεμάτων πετρελαίου στην Κεντρική Ασία και Ρωσία, καθώς και των κατευθυντήριων αξόνων των

διαδρόμων πετρελαίου που περνούν από τη Ρωσία και διαμετακομιστικές χώρες για να καταλήξουν στην Ευρώπη. Μετά από μια σύντομη αναφορά στους εναλλακτικούς των Σπενών αγωγούς αργού πετρελαίου, παρουσιάστηκαν τα πλεονεκτήματα του αγωγού Μπουργκάς-Αλεξανδρούπολη και το ιδιοκτησιακό του καθεστώς.

Κατά τη διάρκεια της άκρως ενδιαφέρουσας παρουσίασης του κυρίου **Σπύρου Παλαιογιάννη**, αντιπροέδρου του IENE, παρουσιάστηκαν οι εναλλακτικές δυνατότητες προμήθειας φυσικού αερίου στη Νοτιοανατολική Ευρώπη. Μετά από τη γενική παρουσία των σύγχρονων εξελίξεων στον τομέα της ενέργειας διεθνώς και στην Ευρώπη, ακολούθησε μια λεπτομερής ανάλυση της σημασίας του φυσικού αερίου για την ΕΕ και τη Νοτιοανατολική Ευρώπη. Ο κύριος Παλαιογιάννης αναφέρθηκε στα θέματα που άπτονται της ζήτησης αερίου και της ασφάλειας προμηθειών στην Νοτιοανατολική Ευρώπη, καθώς και τον ρόλο των διαμετακομιστικών κρατών. Ως συμπέρασμα, τονίστηκε ο ρόλος της ΕΕ, των τοπικών κυβερνήσεων και των ενεργειακών εταιριών στη διαμόρφωση κατάλληλου κλίματος για την ενίσχυση ενεργειακής ασφάλειας στη Νοτιοανατολική Ευρώπη.

Η τρίτη συνεδρία ολοκληρώθηκε με την ομιλία του κυρίου **Θεόδωρου Τσακίρη**, επιστημονικού συνεργάτη του IENE, ο οποίος αναφέρθηκε στη σημασία του φυσικού αερίου για την ενεργειακή ασφάλεια της ΕΕ. Ύστερα από μια σύντομη αναφορά στην ιστορική σημασία του εφοδιασμού σε φυσικό αέριο για την Ευρώπη, ο κ. Τσακίρης παρουσίασε μια ανάλυση της στρατηγικής διαφοροποίησης των ενεργειακών διαδρόμων της ΕΕ, η οποία δύναται να ενισχύσει την ενεργειακή ασφάλεια της ηπείρου.

Το γενικό συμπέρασμα που προκύπτει από τις εργασίες της 3^{ης} Συνεδρίας είναι ότι παρόλο που η έντονη ανησυχία για την μελλοντική ενεργειακή επάρκεια της ΕΕ και της Νοτιοανατολικής Ευρώπης είναι δικαιολογημένη, υπάρχει δυνατότητα ενίσχυσης της ενεργειακής ασφάλειας, εκ μέρους των διαμετακομιστικών και καταναλωτριών κρατών, με την ανάλογη στρατηγική αντιμετώπιση των ζητημάτων που άπτονται της ανάπτυξης των υποδομών, ενεργειακών διασυνδέσεων και μέτρων σύσφιξης της αλληλεγγύης και αλληλοϋποστήριξης. Ο ρόλος της Ελλάδας, ως της πιο σταθερής πολιτικά και της πιο αναπτυγμένης οικονομικά χώρας και του αρχαιότερου κράτους- μέλους της ΕΕ στην περιοχή είναι σημαντικός.

4^η Συνεδρία

Οι ενεργειακές επενδύσεις στην Ελλάδα ήταν το θέμα που συζητήθηκε κατά την 4^η Συνεδρία του πρόσφατου Συνεδρίου του IENE «Ενέργεια & Ανάπτυξη 2007», τον συντονισμό της οποίας ανέλαβε ο κ. **Σπύρος Παλαιογιάννης**, Αντιπρόεδρος IENE.

Ο κ. **Φώτης Καραγιάννης**, Διευθυντής του Γραφείου του Διευθύνοντος Συμβούλου της ΔΕΗ, εκπροσώπησε την εταιρία και παρουσίασε το πρόγραμμά της για την ανάπτυξη/ενίσχυση των υποδομών Μεταφοράς και Διανομής Ηλεκτρικής Ενέργειας στο διασυνδεδεμένο Σύστημα της χώρας μας στα επόμενα χρόνια.

Ειδική μνεία έκανε για την προγραμματισθείσα διασύνδεση συγκεκριμένων νησιών των Κυκλάδων (Σύρος-Πάρος-Νάξος-Μύκονος-Τήνος) με το ηπειρωτικό διασυνδεδεμένο ηλεκτρικό Σύστημα, καθώς και για την μεγάλη σημασία που αυτή θα έχει τόσο για την κάλυψη των αναγκών τους, όσο και κυρίως για την ενίσχυση της ασφάλειας της τροφοδοσίας τους.

Ο κ. Καραγιάννης αναφέρθηκε επίσης αναλυτικά στο πρόγραμμα της ΔΕΗ για την ανάπτυξη/ενίσχυση των δικτύων και λοιπών υποδομών για τη Διανομή Ηλεκτρικής Ενέργειας στα μεγάλα αστικά κέντρα της χώρας, καθώς και στην τεράστια σημασία τους για την κάλυψη της ζήτησης τόσο σε ενέργεια όσο και σε ισχύ, ιδιαίτερα τους καλοκαιρινούς μήνες, κατά τους οποίους καταγράφεται πλέον η αιχμή της ζήτησης, λόγω της εκτεταμένης χρήσης των κλιματιστικών.

Στη συνέχεια ο κ. **Κωνσταντίνος Μιχαλάκης**, Διευθύνων Σύμβουλος της ΗΡΩΝ ΘΕΡΜΟΗΛΕΚΤΡΙΚΗ παρουσίασε το σταθμό παραγωγής Ηλεκτρικής Ενέργειας 147 MW ανοικτού κύκλου, που έχει η εταιρία του στην ιδιοκτησία της, και έκανε εκτεταμένη αναφορά στη σύμβαση που στα μέσα του τρέχοντος έτους σύναψε με τη ΔΕΗ, δεδομένου ότι είχε λήξει η ισχύς της αρχικής σύμβασης παροχής ισχύος που είχε υπογράψει με τον ΔΕΣΜΗΕ κατά την περίοδο των Ολυμπιακών Αγώνων του 2004.

Επιπρόσθετα, ο κ. Μιχαλάκης αναφέρθηκε στις γενικότερες δραστηριότητες του Ομίλου ΤΕΡΝΑ-ΓΕΚ στον ενεργειακό τομέα (η ΗΡΩΝ ΘΕΡΜΟΗΛΕΚΤΡΙΚΗ ως γνωστόν είναι μέλος του Ομίλου) και παρουσίασε τα φιλόδοξα σχέδια του Ομίλου για την ανάπτυξη σταθμών παραγωγής Ηλεκτρικής Ενέργειας από λιθάνθρακα (στο Μαντουδί Εύβοιας), από φυσικό αέριο στην Πελοπόννησο και από λιγνίτη στη

βόρεια Ελλάδα. Ιδιαίτερη αίσθηση έκαναν οι αναφορές του για πιθανή ανάπτυξη σταθμού LNG στην περιοχή της Ν. Πελοποννήσου καθώς και για την κατασκευή υποβρύχιου καλωδίου διασύνδεσης της Πελοποννήσου με την Κρήτη.

Ο κ. **Σπράτος Μπαρδάκας** παρουσίασε στη συνέχεια τις δραστηριότητες της ΤΕΡΝΑ ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗΣ στο τομέα των ΑΠΕ και αναφέρθηκε ειδικότερα στη σημασία που αποδίδει η εταιρία σε θέματα που συνδέονται με τις περιβαλλοντικές, τεχνολογικές και κοινωνικές διαστάσεις των δραστηριοτήτων της.

Τελευταίος ομιλητής ήταν ο κ. **Γιάννης Δεσύπρης**, Διευθυντής και μέλος του ΔΣ της νεοσύστατης ENDESA HELLAS, που προέκυψε από τη στρατηγική συνεργασία της μεγάλης ισπανικής ενεργειακής εταιρίας ENDESA με τον Όμιλο Μυτιληναίου.

Ο κ. Δεσύπρης αναφέρθηκε εκτενώς στο όραμα και στους στρατηγικούς στόχους της νέας εταιρίας.

Όραμα της νέας εταιρίας είναι να αναδειχθεί στην Ελλάδα ως ένας ισχυρός ενεργειακός παίκτης που θα στηρίζεται στις μοναδικές εσωτερικές ικανότητες της εταιρίας που θα προκύπτουν από την μεγάλη τεχνογνωσία και τις συνέργειες των δύο μερών που την απαρτίζουν, την σημαντική κεφαλαιακή της διάρθρωση και την δυνατότητά της να συνάπτει στρατηγικού χαρακτήρα συνεργασίες και σχέσεις με άλλους παράγοντες της ελληνικής αγοράς.

Οι στρατηγικοί στόχοι της εταιρίας είναι:

- να αναπτύξει στα επόμενα χρόνια ένα σημαντικό portfolio σταθμών παραγωγής Ηλεκτρικής Ενέργειας από φυσικό αέριο και λιθάνθρακα
- να αποκτήσει η εταιρία το 10% της αγοράς στην παραγωγή Ηλεκτρικής Ενέργειας μέχρι το 2010 και το 15% το 2015
- να δημιουργήσει τις προϋποθέσεις για την ανάπτυξη εμπορικής δραστηριότητας με την είσοδό της στις λιανικές πωλήσεις Ηλεκτρικής Ενέργειας και
- να αξιοποιήσει η εταιρία κάθε ευκαιρία που θα παρουσιασθεί τόσο στην Ελλάδα όσο και στην ευρύτερη περιοχή των Βαλκανίων και της ΝΑ Ευρώπης

Το γενικό συμπέρασμα που προέκυψε από τις εργασίες της 4^{ης} Συνεδρίας είναι ότι ύστερα από πολλά χρόνια μονότονης γκρίνιας και απαισιοδοξίας για τις συνθήκες που επικρατούσαν στα ενεργειακά πράγματα της χώρας, φαίνεται ότι έχουν αρχίσει να ωριμάζουν οι συνθήκες στην εγχώρια αγορά του ηλεκτρισμού, που θα επιτρέψουν στους ανεξάρτητους παραγωγούς επενδυτές να πραγματοποιήσουν τα σχέδιά τους, συμβάλλοντας έτσι στην ενίσχυση και εκσυγχρονισμό της ηλεκτροπαραγωγικής υποδομής της χώρας.

5^η Συνεδρία

Το θέμα της πέμπτης συνεδρίας του «Ενέργεια και Ανάπτυξη 2007», την οποία συντόνιζε ο Δρ. **Γιάννης Δεσύπρης** (εταίρος του IENE), ήταν ο «Ανταγωνισμός και η Ευρωπαϊκή Αγορά Ενέργειας». Κατά τη διάρκειά της, αναλύθηκε διεξοδικά ο ρόλος του ηλεκτρισμού και του φυσικού αερίου στην αγορά ενέργειας της ΕΕ, καθώς και οι νέες ρυθμιστικές πρωτοβουλίες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και το αντίκτυπό τους στην Ελλάδα.

Η συνεδρία ξεκίνησε με την ομιλία του Δρ. **Ευάγγελου Λεκατσά**, προέδρου του ΔΕΣΜΗΕ, ο οποίος περιέγραψε την πορεία προσαρμογής του Ελληνικού Δικαίου προς τις Οδηγίες για την απελευθέρωση της εσωτερικής αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας. Ύστερα από διεξοδική παρουσίαση των επιμέρους διατάξεων της κοινοτικής νομοθεσίας στον τομέα απελευθέρωσης ηλεκτρικής ενέργειας, ο κύριος Λεκατσάς προχώρησε σε παρουσίαση του 3^{ου} πακέτου νομοθετικών προτάσεων της Επιτροπής. Ως συμπέρασμα, προκύπτει ότι η κατάσταση με την απελευθέρωση της αγοράς ενέργειας στην Ελλάδα βρίσκεται μακριά από την επίτευξη των στόχων των ήδη υφιστάμενων Οδηγιών.

Η πέμπτη συνεδρία συνεχίστηκε με την άκρως ενδιαφέρουσα παρουσίαση της κυρίας **Αικατερίνης Ηλιάδου**, Δ.Ν. δικηγόρου, η οποία ανέλυσε τα βασικά θεσμικά θέματα της τρίτης δέσμης νομοθετικών προτάσεων της Επιτροπής για την ενέργεια. Μετά από μια σύντομη αναφορά στην ιστορική διαδρομή της απελευθέρωσης της αγοράς ενέργειας στην Ευρώπη, η κυρία Ηλιάδου προέβη σε μια εκτενή ανάλυση της τρίτης δέσμης νομοθετικών προτάσεων της Επιτροπής για την ενέργεια. Κατά τη

διάρκεια της ομιλίας παρουσιάστηκε τόσο το περιεχόμενο και οι επιδιωκόμενοι στόχοι της τρίτης δέσμης, όσο και οι βασικοί άξονες των προτεινόμενων κανονιστικών επιλογών. Ως συμπέρασμα, προκύπτει η πολυπλοκότητα των προτεινόμενων μηχανισμών συνεργασίας, η ασάφεια της οριοθέτησης των αρμοδιοτήτων ως αποτέλεσμα του σύνθετου νέου κανονιστικού πλαισίου, καθώς και η συνεπαγόμενη αβεβαιότητα δικαίου.

Η ομιλία του **Δρ. Γιώργου Συντζανάκη**, Μηχανολόγου- Ηλεκτρολόγου, Σύμβουλου- Μηχανικού, Μέλους του ΔΣ του IENE, ολοκλήρωσε την πέμπτη συνεδρία του 12^{ου} Συνεδρίου του IENE «Ενέργεια και Ανάπτυξη 2007». Η παρουσίαση αναφέρθηκε κυρίως στις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν οι Ανεξάρτητοι Παραγωγοί Ενέργειας στην «μη απελευθερωμένη» ελληνική αγορά. Έτσι, τονίστηκε ότι δέκα και πλέον χρόνια μετά από τη θέσπιση της οδηγίας 96/92/ΕΕ, οκτώ χρόνια μετά την ψήφιση του Ν. 2773/99, έξι χρόνια μετά τη χορήγηση από του Υπουργείο Ανάπτυξης έξι αδειών ηλεκτροπαραγωγής σε ιδιωτικές εταιρίες για εγκατάσταση νέων μονάδων και τέσσερα χρόνια μετά τη ψήφιση του Ν. 3175/2003, υλοποιήθηκαν μόνο δύο επενδύσεις στην ηλεκτροπαραγωγή. Συγκεκριμένα, εγκαταστάθηκε μια μονάδα των ΕΛΠΕ ισχύος 430 MW στην ευρύτερη περιοχή της Θεσσαλονίκης και η δεύτερη μονάδα αιχμής αυτή της ΤΕΡΝΑ, ισχύος 150 MW, η οποία εντάχθηκε στο σύστημα την περίοδο Ολυμπιακών Αγώνων. Έτσι, συμπέρανε ο κ. Συντζανάκης, η απελευθέρωση του ηλεκτρικού τομέα της χώρας παραμένει ονομαστική και οδηγεί σε σημαντική οικονομική επιβάρυνση της ΔΕΗ και, μελλοντικά, των καταναλωτών.

Απεναντίας, η απελευθέρωση της αγοράς αντί να γίνει με προσεχτικά βήματα, για να εξελιχθεί ύστερα από μια μεταβατική περίοδο σ' ένα υγιή ανταγωνισμό, σήμερα μπορεί να έχει δυσμενείς επιπτώσεις τόσο για το σύστημα όσο και για τους ανεξάρτητους παραγωγούς της ΔΕΗ και τους καταναλωτές. Φαίνεται ότι η απευθείας μετάβαση σ' ένα μοντέλο που εφαρμόζεται σε ώριμες ενεργειακές αγορές δεν ανταποκρίνεται στις ανάγκες της ελληνικής αγοράς ηλεκτρισμού. Από την άλλη, σήμερα η χώρα μας λαμβάνει τελεσίγραφα από την ΕΚ, που τονίζουν τη δυνατότητα επιβολής κυρώσεων στην Ελλάδα εάν δεν ανοίξει πραγματικά η εγχώρια αγορά ενέργειας. Όπως και να έχει, η εποχή των κρατικών μονοπωλίων ενέργειας στην Ευρώπη έχει παρέλθει οριστικά και η πολιτική ηγεσία πρέπει να προβληματιστεί και να άρει κάθε εμπόδιο που παρεμβάλλεται. Οι επενδύσεις που έγιναν στον ενεργειακό τομέα της Ελλάδας πρέπει να αξιοποιηθούν, καθώς επίσης να δημιουργηθούν κατάλληλες προϋποθέσεις για την προσέλκυση νέων επενδύσεων, μέσα

στο πλαίσιο ενός μακροχρόνιου και αντικειμενικού ενεργειακού σχεδιασμού που να εφαρμόζει τις οδηγίες της ΕΕ και ταυτόχρονα να εξυπηρετεί το συμφέρον του Έλληνα καταναλωτή.

Το γενικό συμπέρασμα που προκύπτει από τις εργασίες της 5^{ης} Συνεδρίας είναι ότι παρόλο που η εξέλιξη της ελληνικής νομοθεσίας όσον αφορά την απελευθέρωση της εσωτερικής αγοράς ενέργειας κινείται σε γενικές γραμμές προς τη σωστή κατεύθυνση και έχει εναρμονιστεί με την κοινοτική, χρειάζονται όμως πολύ πιο τολμηρά μέτρα για να ανοίξει τελικά η αγορά και να λειτουργήσει με όρους ανταγωνισμού και με την ενεργή συμμετοχή Ανεξάρτητων Παραγωγών.

Γ. Συμπεράσματα του 12ου Εθνικού Συνεδρίου Ενέργειας «Ενέργεια και Ανάπτυξη '07»

Η ανάγκη για την θέσπιση μιας σταθερής και μακροχρόνιας εθνικής ενεργειακής πολιτικής, η προσαρμογή στους νέους κοινοτικούς περιβαλλοντικούς και ενεργειακούς στόχους και η δημιουργία ανταγωνισμού στην Ελληνική αγορά ηλεκτρισμού, με την παράλληλη προώθηση σοβαρών επενδύσεων από τη ΔΕΗ και τους Ανεξάρτητους Παραγωγούς, ήταν τα θέματα που κυριάρχησαν στις εργασίες του 12^{ου} Εθνικού Συνεδρίου Ενέργειας «Ενέργεια και Ανάπτυξη '07», τα συμπεράσματα του οποίου μπορούν να συνοψιστούν ως εξής:

(Α). Παρά τις όποιες διαφοροποιήσεις στη διατύπωση προτάσεων, αλλά και τις διαφορετικές τοποθετήσεις από κυβερνητικά στελέχη, την αντιπολίτευση, τους ακαδημαϊκούς κύκλους και τους παράγοντες της αγοράς, είναι διάχυτη πλέον η διαπίστωση για την ανάγκη θεσμοθέτησης μιας συγκροτημένης, σταθερής και με προοπτική μακροχρόνιας ενεργειακής στρατηγικής. Ο ρόλος του Συμβουλίου Εθνικής Ενεργειακής Στρατηγικής (ΣΕΕΣ) εμφανίζεται κομβικός στο πλαίσιο αυτής της διαδικασίας, άρα απαιτείται ενίσχυσή του ως επιτελικού οργάνου με ευρείες συμβατικές αρμοδιότητες.

(Β). Κατά τη διάρκεια του Συνεδρίου διατυπώθηκαν έντονες ανησυχίες από πολλούς ομιλητές και παράγοντες της αγοράς για το μέγεθος της

προσπάθειας, που πρέπει να αναληφθεί από την πολιτική ηγεσία και τις ελληνικές επιχειρήσεις, για να ανταποκριθεί στις απαιτήσεις της νέας ενεργειακής και περιβαλλοντικής πολιτικής της ΕΕ. Πολλές ευκαιρίες και δυνατότητες χάθηκαν ή παραμένουν ανεκμετάλλευτες, ενώ η αδυναμία της πολιτείας και του ευρύτερου δημόσιου τομέα να συμμετέχουν ενεργά είναι πρωτοφανής. Από την άλλη, όμως, η Ελλάδα διαθέτει ένα αξιόλογο δυναμικό στους υδρογονάνθρακες και στα στερεά καύσιμα, καθώς και ένα τεράστιο δυναμικό στις ΑΠΕ. Έτσι, μέσω αναγκαίων προσαρμογών του νομοθετικού πλαισίου και της ταυτόχρονης δημιουργίας κατάλληλων διοικητικών υποδομών διαθέτει δυνατότητα να συμμορφωθεί με τις απαιτήσεις της νέας ευρωπαϊκής ενεργειακής πολιτικής. Βέβαια, θα απαιτηθεί μια συγκροτημένη προσπάθεια, ένα δεσμευτικό χρονοδιάγραμμα και προπαντός μια κυβερνητική δέσμευση από πλευράς προτεραιοτήτων σε κεντρικό κυβερνητικό επίπεδο.

(Γ). Αν και είναι δικαιολογημένη η ανησυχία που επικρατεί για τη μελλοντική επάρκεια ενέργειας σε επίπεδο Νοτιοανατολικής Ευρώπης, διαπιστώθηκε ότι υπάρχει δυνατότητα ενίσχυσης της ενεργειακής ασφάλειας, εκ μέρους των διαμετακομιστικών και καταναλωτριών κρατών, με την ανάλογη στρατηγική αντιμετώπιση των ζητημάτων που άπτονται της ανάπτυξης των υποδομών, ενεργειακών διασυνδέσεων και μέτρων σύσφιξης της αλληλεγγύης και αλληλοϋποστήριξης. Ο ρόλος της Ελλάδας, ως της πιο σταθερής πολιτικά και της πιο αναπτυγμένης οικονομικά χώρας και του αρχαιότερου κράτους- μέλους της ΕΕ στην περιοχή είναι σημαντικός. Όμως, η υπεροχή της Ελλάδας σ' αυτό το επίπεδο κινδυνεύει γρήγορα να ξεπεραστεί από τις εξελίξεις στα γειτονικά κράτη, εάν δεν προκύψουν σύντομα απτά αποτελέσματα στην επέκταση και βελτίωση των ενεργειακών υποδομών της χώρας, συμπεριλαμβανομένων και των διασυνοριακών και διεθνών διασυνδέσεων (Βλ. πετρελαιοαγωγός Μπουργκάς- Αλεξανδρούπολης, Νότιος Αξονας Φυσικού Αερίου, επέκταση Βόρειων Ηλεκτρικών Διασυνδέσεων κλπ.)

(Δ). Μέχρι στιγμής έχουν υλοποιηθεί μόνο δύο επενδύσεις Ανεξάρτητων Παραγωγών στην ηλεκτροπαραγωγή, εκτός από αυτές των Αιολικών Πάρκων και Φωτοβολταϊκών. Συγκεκριμένα, λειτουργεί μια μονάδα των ΕΛΠΕ ισχύος 430 MW στη Θεσσαλονίκη από την ΕΝΘΕΣ (θυγατρική της ΕΛΠΕ) και η πρώτη μονάδα αιχμής, αυτή του Ήρωνα ισχύος 150 MW, η οποία εντάχθηκε στο σύστημα την περίοδο Ολυμπιακών Αγώνων. Επιπλέον έχει ολοκληρωθεί μία μονάδα συμπαραγωγής της Endessa Hellas, ισχύος 330 MW στον Αγ. Νικόλαο Βοιωτίας, η οποία όμως δεν έχει ενταχθεί ακόμη στο σύστημα. Έτσι, με συνολική εγκατεστημένη και

διαθέσιμη ισχύ 580 MW από Ανεξάρτητους Παραγωγούς, η απελευθέρωση του ηλεκτρικού τομέα της χώρας παραμένει ονομαστική και οδηγεί σε σημαντική οικονομική επιβάρυνση της ΔΕΗ και, μελλοντικά, των καταναλωτών.

Όπως τόνισαν αρκετοί ομιλητές, η απελευθέρωση της αγοράς αντί να γίνει με προσεκτικά βήματα, για να εξελιχθεί ύστερα από μια μεταβατική περίοδο σ' ένα υγιή ανταγωνισμό, σήμερα στην ουσία δεν υφίσταται. Όχι μόνο δεν υπήρξε μεταβατική περίοδος, αλλά υπάρχει μια συντονισμένη προσπάθεια παρεμπόδισης της εισόδου Ανεξάρτητων Παραγωγών. Φαίνεται ότι η απευθείας μετάβαση σ' ένα μοντέλο που εφαρμόζεται σε ώριμες ενεργειακές αγορές δεν ανταποκρίνεται στις ανάγκες της ελληνικής αγοράς ηλεκτρισμού. Από την άλλη πλευρά, η χώρα μας σήμερα λαμβάνει τελεσίγραφα από την ΕΚ, που δηλώνουν την πρόθεση επιβολής κυρώσεων στην Ελλάδα εάν δεν ανοίξει πραγματικά την αγορά ενέργειας. Όπως και να έχει, η εποχή των κρατικών μονοπωλίων ενέργειας στην Ευρώπη έχει παρέλθει οριστικά και ανεπιστρεπτή και η πολιτική ηγεσία πρέπει να προβληματιστεί και να άρει κάθε εμπόδιο που παρεμβάλλεται. Οι επενδύσεις που έγιναν στον ενεργειακό τομέα της Ελλάδας πρέπει να αξιοποιηθούν, καθώς επίσης να δημιουργηθούν κατάλληλες προϋποθέσεις για την προσέλκυση νέων επενδύσεων, μέσα στο πλαίσιο ενός μακροχρόνιου και αντικειμενικού ενεργειακού σχεδιασμού που να εφαρμόζει τις οδηγίες της ΕΕ και ταυτόχρονα να εξυπηρετεί τα συμφέροντα του Έλληνα καταναλωτή.

(Ε). Παρά το γεγονός ότι οι επικρατούσες συνθήκες στην εγχώρια αγορά ηλεκτρισμού δεν είναι ιδεώδεις, σε ότι αφορά την απελευθέρωση της αγοράς και την εμπέδωση πνεύματος ανταγωνισμού, η υλοποίηση των πρώτων μεγάλων επενδύσεων στην ηλεκτροπαραγωγή από ανεξάρτητους παραγωγούς είναι γεγονός. Τα αποτελέσματα θα φανούν το 2009- 2010, όταν θα τεθούν σε λειτουργία νέες μονάδες από Ανεξάρτητους Παραγωγούς συνολικής ισχύος άνω των 1.200 MW. Τελικά, ύστερα από πολλά χρόνια μονότονης γκρίνιας και απαισιοδοξίας για τις συνθήκες που επικρατούσαν στα ενεργειακά πράγματα της χώρας, φαίνεται ότι έχουν αρχίσει να ωριμάζουν οι συνθήκες στην εγχώρια αγορά του ηλεκτρισμού, που θα επιτρέψουν στους Ανεξάρτητους Παραγωγούς και επενδυτές να πραγματοποιήσουν τα σχέδιά τους, συμβάλλοντας έτσι στην ενίσχυση και εκσυγχρονισμό της ηλεκτροπαραγωγικής υποδομής της χώρας.

(ΣΤ). Παρά τη δύσκολη και αργή προσαρμογή του Ελληνικού Δικαίου στις επιταγές της κοινοτικής νομοθεσίας που διέπει την λειτουργία της αγοράς

ηλεκτρισμού και φυσικού αερίου, η όλη προσπάθεια κινείται σε γενικές γραμμές προς τη σωστή κατεύθυνση, χρειάζονται όμως πολύ πιο τολμηρά μέτρα για να ανοίξει τελικά η αγορά και να λειτουργήσει με όρους ανταγωνισμού και με τη συμμετοχή Ανεξάρτητων Παραγωγών.

(Ζ). Σύμφωνα με τις τελευταίες αναλύσεις και προσομοιώσεις της Ευρωπαϊκής αγοράς ενέργειας τεκμηριώνεται ότι οι στόχοι της ΕΕ στον τομέα της ενέργειας είναι μεν φιλόδοξοι αλλά ταυτόχρονα και εφικτοί. Η επιβάρυνση της οικονομίας της Ευρώπης από την υλοποίηση των νέων περιβαλλοντικών στόχων της ΕΕ εκτιμάται ότι θα φτάσει το 2020 το 0,63% του ΑΕΠ της Ένωσης. Οι μέσες τιμές καταναλωτή θα αυξηθούν κατά 9,5% σε πραγματικές τιμές. Οι ενεργειακές επενδύσεις, τόσο στην προσφορά όσο και στη ζήτηση ενέργειας, πρέπει να αυξηθούν κατά 15 – 20% από τα σημερινά επίπεδα και να κατευθυνθούν αποκλειστικά σε προηγμένες τεχνολογίες οι οποίες θα πρέπει να επιβληθούν μέσω υποχρεωτικών προδιαγραφών. Ταυτόχρονα η εξάρτηση της Ευρώπης από εισαγόμενα καύσιμα θα περιοριστεί στο 58% των συνολικών ενεργειακών αναγκών αντί του 66%, στο σενάριο που αντανακλά τις τρέχουσες τάσεις, και το περιβάλλον θα βελτιωθεί θεαματικά σχετικά με όλους τους δείκτες. Ο ρόλος του ηλεκτρισμού είναι κεντρικής σημασίας, τόσο στην παραγωγή όπου απαιτούνται μεγάλες αλλαγές στα επενδυτικά σχέδια, όσο και στη χρήση της ηλεκτρικής ενέργειας γιατί μέσω προηγμένων αντλιών θερμότητας, υβριδικών οχημάτων και άλλων τεχνολογιών μπορεί να διευκολυνθεί η υποκατάσταση ορυκτών καυσίμων και να βελτιωθεί η ενεργειακή απόδοση. Ο κλάδος της γεωργίας θα έχει επίσης κομβικό ρόλο λόγω της παραγωγής βιομάζας για ενεργειακούς σκοπούς η οποία πρέπει να αναπτυχθεί σε μεγάλη έκταση και αποδοτικότητα. Νέες εγχώριες οικονομικές δραστηριότητες και ευκαιρίες απασχόλησης θα δημιουργηθούν στην Ευρώπη η οποία επιπλέον θα αποκτήσει και σημαντικό συγκριτικό ανταγωνιστικό πλεονέκτημα μέσω της ωρίμανσης νέων ενεργειακών τεχνολογιών σε όλους τους τομείς.

(Η) Η Ελλάδα, η οποία παρουσιάζει καθυστέρηση σχετικά με την αναδιάρθρωση του ενεργειακού μείγματος και την βελτίωση της ενεργειακής αποδοτικότητας σε όλους τους τομείς, πρέπει να καταβάλλει ενισχυμένη προσπάθεια για να ανταποκριθεί στις απαιτήσεις της κοινοτικής νομοθεσίας. Υστερεί επίσης και στον τομέα της ανάπτυξης των ΑΠΕ. Σύμφωνα με τις εισηγήσεις στο Συνέδριο, ο χρόνος που απομένει μέχρι το 2020 είναι περιορισμένος και η μη συμμόρφωση θα επιφέρει αυτή τη φορά σημαντικές οικονομικές κυρώσεις που θα είναι σε βάρος των καταναλωτών. Χωρίς άλλη καθυστέρηση χρειάζεται νέος προσανατολισμός της ενεργειακής στρατηγικής και η άμεση θέσπιση

μηχανισμών, κινήτρων και αντικινήτρων τόσο στην ηλεκτροπαραγωγή και τη συμπαραγωγή όσο και στην κατανάλωση ενέργειας. Επιπλέον, πρέπει να ενταχθούν στην ενεργειακή στρατηγική τόσο ο τομέας των μεταφορών όσο και ο τομέας της γεωργίας από την οποία αναμένεται μεγάλη συμβολή σχετικά με τη βιομάζα και τα βιοκαύσιμα.

(Θ) Όπως φάνηκε ξεκάθαρα από τις παρουσιάσεις του Συνεδρίου, τα ενεργειακά προβλήματα γίνονται όλο και πιο σύνθετα, η επίλυση τους δε με την πάροδο του χρόνου απαιτεί όλο και πιο περίπλοκες πολιτικές, νομοθετικές και τεχνολογικές απαντήσεις προκειμένου το κόστος της ενεργείας να παραμείνει σε λογικά επίπεδα. Επιπλέον, απαιτείται διάλογος και ευρεία συναίνεση σε πολιτικό επίπεδο. Λύσεις υπάρχουν και πρέπει άμεσα να απαντήσουμε στις προκλήσεις. Πολύ πιο άμεσα όταν ζούμε σε μια χώρα που δεν έχει κάνει μία σοβαρή προσπάθεια για ενεργειακή στρατηγική παρά την υπερβολική της εξάρτησή της από εισαγόμενη ενέργεια και ιδιαίτερα το πετρέλαιο.

Τέλος, από πολλούς ομιλητές και συνέδρους αναγνωρίστηκε ο θετικός ρόλος του IENE και οι δυνατότητες που έχει να συμβάλλει σε μια ευρύτερη προσπάθεια εμπέδωσης της ενεργειακής συνείδησης, που σημαίνει ορθολογιστική παραγωγή και χρήση ενέργειας, σεβασμό στο περιβάλλον, ανάπτυξη σχέσεων που διευκολύνουν την συνεργασία, την μεταφορά τεχνολογίας, την προώθηση της εθνικής ενεργειακής βιομηχανίας και τη διεύρυνση της συνεργασίας σε περιφερειακό επίπεδο. Όπως υποστηρίχθηκε από αρκετούς ομιλητές και άλλους συμμετέχοντες στο Συνέδριο πρωτοβουλίες αυτού του τύπου, που ήδη προωθεί το IENE, πρέπει να γίνονται ευχάριστα δεκτές και να ενισχύονται από την ελληνική ενεργειακή βιομηχανία και από την ελληνική πολιτεία. Εξάλλου, υπάρχει εμπειρία της σημασίας που άλλες χώρες αποδίδουν στην ύπαρξη και δραστηριότητα ανάλογων ινστιτούτων. Το IENE θα συνεχίσει όσο είναι δυνατόν να προσπαθεί προς αυτήν την κατεύθυνση, ώστε με την ποιότητα των εργασιών του να γίνει αντιληπτή και στην Ελλάδα η σημασία της ενεργειακής ενημέρωσης και διαλόγου.

Ως εκ τούτου, το IENE θεωρεί ότι είναι σημαντικό να αναπτυχθεί διάλογος με τις κυριότερες πετρελαιοπαραγωγές και διαμετακομιστικές χώρες, να εξεταστούν νέες ιδέες για συνεργασίες και να επιδιωχθεί σύσφιξη των οικονομικών και εμπορικών σχέσεων γενικότερα. Ωστόσο, αυτό από μόνο του δεν φθάνει. Υπάρχει εντονότατη πλέον ανάγκη τα προβλήματα της ενέργειας να γίνουν αντικείμενο συνεχούς και βαθιάς μελέτης. Το IENE είναι φορέας που θα μπορούσε να στηρίξει προσπάθειες, να περάσει μηνύματα, να συμβάλει σε επίτευξη στόχων

μέσα στην Ελλάδα και στη Νοτιοανατολική Ευρώπη, ενώ η ελληνική πολιτεία, η ενεργειακή βιομηχανία, μελετητές και εργαζόμενοι στον ενεργειακό τομέα μπορούν να συμπαραταχθούν και, κυρίως, να συμβάλουν ουσιαστικά.